

„Průběh studia: Nestandardní průběh studia, zkoušky u vyučujících, kteří dané předměty neměli zkoušet, pochyby o pravopisu podpisů v indexu (nelze prokázat, existuje pouze kopie). Komise pro státní závěrečné zkoušky nebyly schváleny, v protokolech nečitelné podpisy. Profil osoby: Pozice **starosty (primátora) Chomutova**, nyní poslancecký mandát ve **Sněmovně**, dříve mezi **poradci Aleše Řebíčka**, který ji navrhl do **dozorčí rady Českých aerolinií** (v té době se připravovala privatizace), kde byla do roku 2009, členství v **dozorčí radě Středočeské vodárny, a. s.**“ (s. 130; zvýrazněno v originále). Není již třeba přespříliš zdůrazňovat, proč takovýto text nelze považovat za odbornou analýzu.

Autorka v průběhu celé knihy vykresluje současný stav v ČR velmi nepříznivě. Otázkou ovšem je, jaká východiska z nastíněného stavu autorka nabízí. Již v úvodu píše, že nemá smysl hledat teoreticky nebo ideologicky obecně zakotvená řešení, je třeba jedna podstatná věc – existence fungujícího státu (s. 10). Jakkoliv nesouhlasím s tvrzením, že není třeba hledat teoreticky zakotvená řešení, podívejme se, jaká konkrétní řešení Vladimíra Dvořáková na cestu ze současné „krize“ nalézá. V závěru konstatuje, že jednou z hlavních podmínek je chovat se slušně a přijmout určité standardy chování a vystupování. Jako další důležitý krok vidí autorka to, že každý z nás může vstoupit do politické strany (s. 161), popř. podepsat petice (s. 165). V úplném závěru autorka konstatuje, že „[j]e to na každém z nás a na nás dohromady, jaké občanské i politické prostředí zde připustíme. Je to i na politicích – i mezi nimi jsou tací, kteří vnímají politickou aktivitu jako službu veřejnosti. **Držme si palce, ať krize tohoto státu vyústí v něco pozitivního**“ (s. 173; zvýrazněno v originále).

Z tónu této recenze je patrné, že můj dojem z knihy není příliš pozitivní. Záměrem autorky nebylo napsat odborný text. Zcela chápu a respektuji snahu autorky napsat text, který by mohl být široké veřejnosti nápomocný v orientaci v prostředí složitých politických dějů včetně jejich stinných stránek. Vytvoření takového textu sám považuji za poměrně nutné. Autorka však ve své snaze zůstala v půli cesty a recenzovaný text se proto potýká s celou řadou výše naznačených problémů. Ještě zopakují, že za ty nejzávažnější považuji nepodloženou generalizaci, spekulativní závěry a svévolné nakládání s odbornými termíny a politologickými koncepty. I přesto si však myslím, že kniha stojí za přečtení. Může být totiž vodítkem v pokusu napsat jiný text snažící se široké veřejnosti předložit možnou interpretaci současných politických dějů.

Petr Krčál

The Rebirth of History. Times of Riots and Uprisings.

BADIOU, Alain: 2012. London a New York: Verso.

Knihu filozofa Alaina Badiou lze vnímat jako kritickou reflexi soudobé podoby kapitalismu a neoliberální ideologie. Ideologie, jež umožňuje a podporuje to, že pracovní síla firem je pod záštitou restrukturalizace stále redukována, a která se řídí mottem „*všechno, co je veřejné, může být privatizováno*“ (s. 3).

K aktuální podobě neoliberální ideologie, jež je převládající v západních zemích, lze vztáhnout paralelu s rannou fází kapitalismu v 19. století. Kapitalismu, jenž neposkytoval takřka žádné sociální zabezpečení a jistoty masové vrstvě dělníků, a který redukoval jedince na pracovní nástroje a dělil jedince na ty, kteří byli pro kapitál využitelní, a na ty, kteří využitelní nebyli. Badiou hovoří o tom, že současná mutace kapitalismu nese všechny atributy této ranné podoby kapitalismu (s. 11). Jako opozice k tomuto uspořádání mocensko-výrobních relací se v 19. století formovala opozice tvořená masovými sociálními hnutími, jež byly tvořeny dělnickou třídou. Současná masová antikapitalistická hnutí (jako hnutí *Occupy* aj.) pak připomínají tato hnutí dělnické třídy z 19. století (s. 5). Z tohoto důvodu hovoří autor o znovuzrození historie.

V recenzovaném titulu autor usiluje o poskytnutí vysvětlení tří trendů soudobého kapitalismu, jež na sebe navazují. Prvním je skutečnost, že pod hesly jako je „modernizace“, „reformy“, „globalizace“ aj. se skrývá snaha o dosažení (nebo udržení) „nelimitované moci finanční a imperiální oligarchie“ (s. 5), a skutečnost, že to, co se staví do cesty liberálnímu kapitalismu „*musí být nemilosrdně zničeno*“ (s. 5). Druhým trendem, jenž Badiou vysvětluje, je fakt, že současná antikapitalistická hnutí jsou začátkem glo-

bálního povstání proti moci kapitálu. Tato hnutí jsou zatím naivní, roztroušená a bez větší míry organizace, ale držitelé moci a kapitálu si uvědomují jejich budoucí potenciál a „*tajně se jich bojí a budují své zbrojnice v podobě jednak justičního arzenálu a jednak ozbrojených složek*“ (s. 5). Poslední skutečností, kterou se autor pokouší v knize vysvětlit, je to, že se znovuzrozením historie musí dojít i ke znovuzrození ideje demokracie. Současné pojetí demokracie „*se stalo zástavou legionářů Kapitálu*“ (s. 6).

Badiou předkládá výše nastíněnou argumentační linii v devíti krátkých kapitolách. V první kapitole se zabývá charakteristikou současné podoby kapitalismu. Nejstručněji jej definuje jako „*režim gangsterů*“ (s. 12), ve kterém se tito gangsteři (tj. vlastníci globálního kapitálu a politické elity) řídí heslem „*opustte pomoc pro všechny [pro nemocné, nezaměstnané a ty, kteří nemají kapacity se prosadit na trhu – poznámka P.K.] kromě bank*“ (s. 13). Tato logika soudobého kapitalismu tak otevírá návrat historie v podobě masových protestů proti tomuto gangsterskému režimu. Badiou správně poznamenává, že tyto protesty ale nikdy nepřijdou ze strany „*barbarského konzervatismu kapitalismu*“ (s. 15), ale ze strany masových antikapitalistických hnutí.

Následující tři kapitoly recenzovaného titulu jsou věnovány charakteristice různých forem vzbouření proti soudobé podobě kapitalismu. Badiou hovoří o tom, že ti, kdo proti němu protestují, jsou politiky rámováni jako zloději, chuligáni apod. Tím dochází k vytváření „*nebezpečných tříd*“ (s. 16) a stávající gangsterský režim tak vnímá dobré občany jako takové, kteří nikdy proti ničemu nerebelují. Skrze toto rámování a kriminalizaci určitých forem jednání skrývá soudobý kapitalismus reálné zločiny a jejich oběti. To lze nejlépe ilustrovat autorovým tvrzením: „*tam kde platí, nulová tolerance pro mladého černocho, který ukradl šroubovák, je neskonale tolerance pro zločiny bankéřů a vládních defraudantů, kteří ovlivňují životy milionů*“ (s. 18–19). Dle Badioua dochází také k naplnění Marxova konceptu alienace kapitálu – věci vládou nad existencí, zboží nad životem a stroje nad pracovníky. Život jedince tak má menší hodnotu než majetek. Právě z těchto důvodů dochází ke vzpourám proti tomuto gangsterskému režimu. Autor rozlišuje tři jejich typy.

Prvním je tzv. bezprostřední povstání (*immediate riot*) (kap. 2). Tento typ povstání propuká nejčastěji mezi určitou skupinou populace jako reakce na násilnou akci ze strany státních orgánů, jeho jádro je nejčastěji formováno mladými jedinci a rozšiřuje se tak, že je imitováno ostatními jedinci pocházejícími ze stejných sociálních vrstev, ale odlišných geografických prostorů. Bezprostřední povstání jsou často provázena násilnostmi, které zastihují jejich původní myšlenku. Druhým typem je povstání latentní (*latent riot*) (kap. 3), jež indikuje možnost definování nové situace na poli politiky, ale aktuálně nedisponuje kapacitami tuto možnost realizovat. Povstání latentní i bezprostřední se může transformovat do posledního typu, kterým je povstání historické (*historical riot*) (kap. 4). Historické povstání tedy představuje výsledek transformace předchozích typů a je pro něj charakteristické to, že dojde k utvoření centrálního místa (či více míst), kde protestující deklarují, že vytrvají, dokud nedojde k jejich satisfakci. Na rozdíl od povstání

bezprostředního může tento typ vydržet i několik měsíců a rozšiřuje se napříč celou společností (ne jen jejími segmenty). Po svém rozšíření skrze celou společnost se tento typ povstání nejvíce blíží historické formě masových dělnických hnutí a nejlépe tak naplňuje autorovu tezi o znovuzrození historie. Všechny výše zmíněné typy povstání ale dle autora neposkytují alternativy k moci, kterou se snaží svrhnout (proto používá termín *riots* místo termínu *revolution*).

V následující kapitole se Badiou zabývá tím, jakým způsobem nahlíží západní země na povstání a revoluce v zemích západu a v nezápadních zemích. Hovoří o tom, že například tzv. Arabské jaro bylo západními zeměmi a jim sloužícími sdělovacími prostředky zarámováno jako touha po svobodě (slova a podnikání) a touha po parlamentní reprezentaci (výběru manažerů skrze volby). Arabské jako tak bylo zarámováno jako „*touha po západu*“ (s. 48). Tímto rámováním vysvětluje Badiou represivní potlačování povstání, která se odehrávají v západních zemích. Tato povstání jsou tak držiteli moci definována jako protizápadní a tedy protidemokratická.

Na tuto argumentaci navazuje autor v kapitole věnující se postavení jedinců v soudobých mocensko-výrobních vztazích. Hovoří o tom, že masa obyčejných pracujících má v rozhodovacím procesu pouze fiktivní hlas a reálně prostřednictvím voleb o ničem nerozhoduje (to lze ilustrovat i na příkladu České republiky, kde je s ohledem na politickou (ne)kulturu jedno, jaké strany jsou právě u moci, jelikož všechny jednají primárně ve svém zájmu a ne v zájmu občanů). Takto dochází k utváření „*inexistentních*“ (s. 56) občanů. Badiou tvrdí, že změna je pak možná pouze v případě, že tito inexistentní začnou existovat s maximální intenzitou. Mocensko-výrobní vztahy také utvářejí určitou definici normality. Když se někdo od této normality odlišuje, je automaticky podezřelým.

Ve dvou předposledních kapitolách rozebírá Badiou politickou organizaci, o které se domnívá, že se jedná o subjekt disciplíny událostí a vztahem státu a identity. Tvrdí, že stát slouží jako stroj na výrobu inexistentních jedinců, a že utváří „*separující jména*“ (s. 77) – označení, která vystavují určité skupiny lidí stigmatizaci (na francouzském příkladě uvádí například pojmy „*islamista*“, „*burka*“ apod., tyto stigmatizující označení lze do českého kontextu přenést na například na pojem „*nepřizpůsobiví*“).

V poslední kapitole před závěrem se autor věnuje celkové sumarizaci předložené argumentace a na jejím základě předkládá definici toho, co je „*politická pravda*“ (s. 85) a podrobně tuto definici rozebírá. Po závěru autor ještě přikládá dvě stručné přílohy, jež vhodně dokreslují jeho argumentaci.

Kniha *The Rebirth of History. Times of Riots and Uprisings* představuje kritiku soudobého kapitalismu. S autorovou argumentací se plně ztotožňuji a toto dílo má díky jasnosti a konzistentnosti argumentace, dle mého názoru, potenciál oslovit jak čtenáře odborného, tak laického.

Na závěr recenze si ještě dovoluji stručnou noticku. Recenze je psána v poměrně nekritickém duchu. Důvodem proto je skutečnost, že naprosto souhlasím s tím, jak autor nahlíží na aktuální podobu kapitalismu. Lze konstatovat, že Badiou vnímá libe-

rální kapitalismus jako pozlátko maskující jeho pravou podstatu – současný „*kapitalismus je pouze sociální moc, ctihodného organizovaného zločinu*“ (s. 26). Potenciální čtenář vycházející z odlišných (zejména neoliberálních) argumentačních pozic nebude z recenzovaného titulu příliš nadšen, avšak dovolím si tvrdit, že tato kniha není určena pro něj. Tato kniha Alaina Badioua svým velmi kritickým duchem cílí primárně na čtenáře, který smýšlí kriticky o současném uspořádání mocensko-výrobních vztahů v západních zemích.

Jan Kondrys

Šarí'a. Úvod do islámského práva.

POTMĚŠIL, Jan: 2012. Praha: Grada Publishing.

Islámský právní řád – *šarí'a* – představuje zcela klíčovou součást tohoto monoteistického náboženství a je tudíž s podivem, že mu bylo dosud v českém odborném prostředí věnováno relativně málo pozornosti. Ačkoliv se přirozeně ve svých pracech orientalisté, historici, religionisté či politologové dotýkali různých dílčích problémů a jednotlivých aspektů šarí'y, syntetická odborná monografie, která by se systematicky zabývala fenoménem islámského práva v jeho celistvosti, u nás dlouhou dobu citelně chyběla. Je proto zajímavé, že se v roce 2012 během pouhých několika měsíců na českém knižním trhu objevily hned dvě publikace uceleně se zabývající touto problematikou, jejichž autoři jsou oba svým vzděláním právníci. První z publikací je útlá knížka Petra Osiny nazvaná *Základy islámského práva*, jež byla koncipována především jako učebnice pro studenty Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a kterou vydalo nakladatelství Leges. Druhou, svým obsahem poněkud rozsáhlejší knihu, jež je předmětem této recenze, vydalo nakladatelství Grada, jejím autorem je Jan Potměšil a byla nazvána jednoduše *Šarí'a* s podtitulem *Úvod do islámského práva*.

Potměšilova kniha přitom ve skutečnosti není úplnou novinkou, neboť její větší část byla již v roce 2008 publikována na pokračování na stránkách internetového deníku Britské listy (www.blisty.cz). Tehdy autor svůj počín označil za „první vlašťovku“, jejímž úkolem měla být motivace zkušenějších odborníků k napsání „kvalitnější monografie komplexně pojednávající o islámském právu“. Během více než čtyř let se však ta-